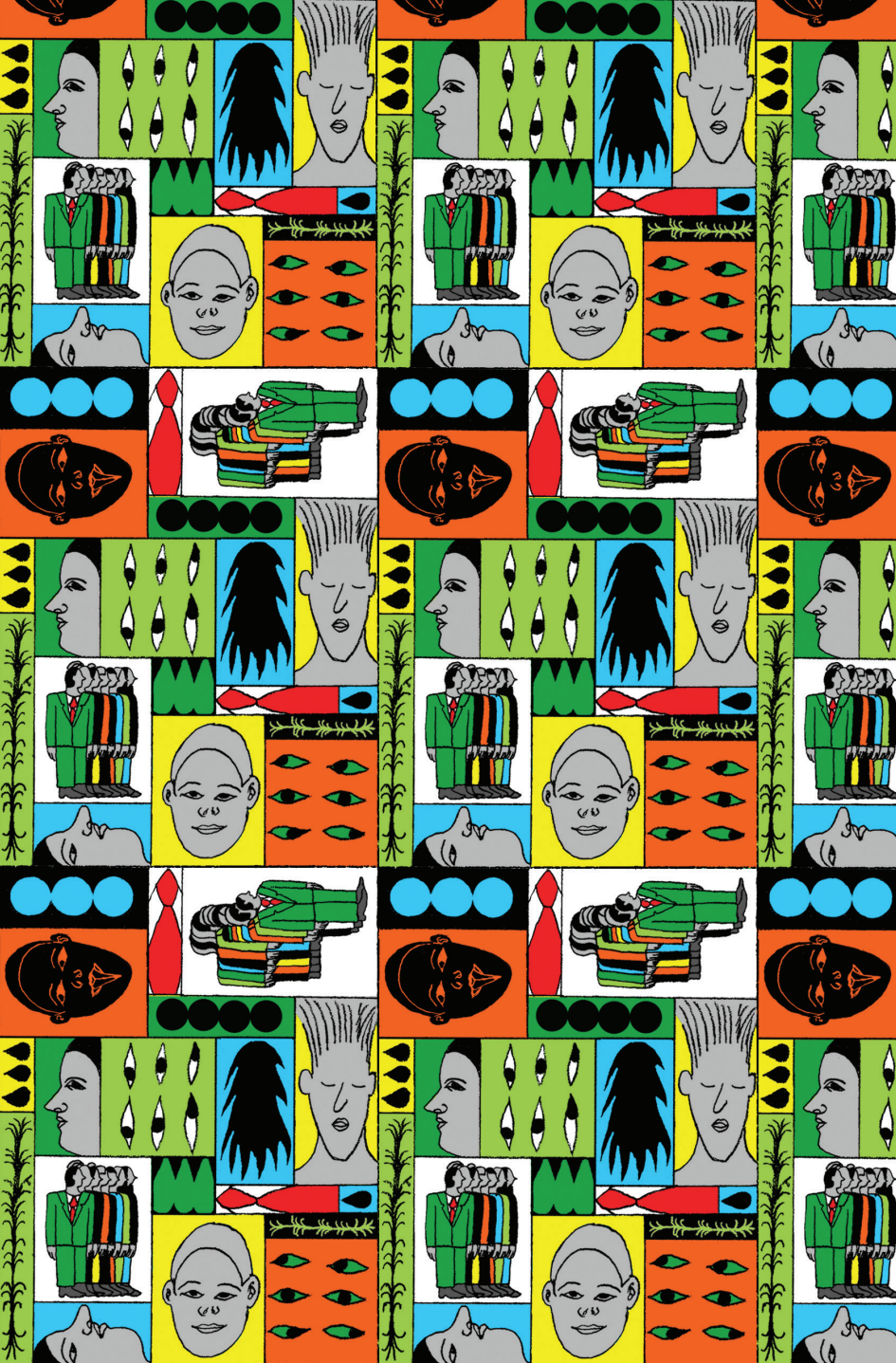

Dino Buzzati

preložil Stanislav Vallo

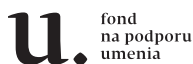

**Vel'mi
nás mrzí, že...**

Vydanie knihy z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia,
ktorý je hlavným partnerom projektu.

Questo libro è stato tradotto grazie
ad un contributo alla traduzione assegnato
dal Ministero degli Affari Esteri e della
Cooperazione Internazionale italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore
talianskeho Ministerstva zahraničných vecí
a medzinárodnej spolupráce.

Copyright © Dino Buzzati Estate, 2025
Published by arrangement with The Italian Literary Agency
Translation, selection and foreword © Stanislav Vallo, 2025
Design and layout © Ester Mládenková, 2025
Illustrations © Lívia Suchá, 2025
Slovak edition © Laputa/Literárna bašta, 2025

ISBN 978-80-8283-103-3

Dino Buzzati

preložil Stanislav Vallo

**Vel'mi
nás mrzí, že...**

Vôbec ma nemrzí, že...

... sa vydavateľstvo Literárna bašta rozhodlo pripomenúť slovenskému čitateľovi (zažiadanému po skutočnej literatúre) talianskeho spisovateľa Dina Buzzatiho (Belluno, 1906 – Miláno, 1972). Ak jeho meno ako-tak prežíva v slovenskom čitateľskom povedomí, je to najmä vďaka prekladu románu *Tatárska púšť* z pera Michaely Jurovskej. V jeho milánskom byte na ulici Vittorio Veneto stála lavica s úložným priestorom plná zošitov s označením roku na prebale: sem si Buzzati od chvíle, keď si uvedomil, že písanie je jeho osudom, zaznamenával postrehy, obrazy, úvahy, myšlienky každého dňa: napokon, zmieňuje sa o tom i v tejto malej zbierke nezvyčajných textov (prvé vydanie z roku 1960), v krátkom prehovore k sebe samému s titulkom *Záchrana*. Slovenskému čitateľovi predkladáme širší výber z pôvodnej zostavy Buzzatiho knižky.

Prekladateľ

Vybral som sa na úrad po dôležité potvrdenie. Vo vybavovacej miestnosti stálo už pred okienkami päť dlhých radov približne rovnakej dĺžky. Zvolil som si ten, ktorý sa mi videl najkratší. Počítal som: pred sebou som mal 27 ľudí. Potom som si všimol, že vedľajší rad, i keď rovnako dlhý, bude vybavený rýchlejšie: stálo v ňom totiž len 22 osôb, zaberali však viac priestoru, lebo boli buď tuční, alebo mali nejakú batožinu. Nestihol som však prejsť: k tým 22 v rade sa odrazu pridali ďalší ôsmi, ktorí vošli takmer v tej istej chvíli.

Miestnosť bola tmavá, špinavá a zanedbaná, zo stien kde-tu povypadávali kusy omietky. No štyri okienka na konci (z deviatich, ktoré tam boli), vysvietené prudkým svetlom neónových lúčov, žiarili naozaj očarujúco. Ľudia stojaci v radoch v úzkostnom čakaní svorne mlčali. Z času na čas – ale poriadne dlhý – nejaký ten krôčik dopredu.

Pred každým okienkom bol úzky pult, na ktorý sa kladli doklady a podobné veci. O tento pult sa prví v rade, len čo dosiahli vytúžený cieľ, vlastnícky opreli naširoko rozťahnutými lakťami; a tváre, len pred chvíľou v mukách čakania napäté a bledé, sa hneď zmenili, možno aj vďaka svetlu, čo na ne vrhalo vysvietené okienko. Ach, akí boli v tej chvíli šťastní. S akou usmiateou sebaistotou diskutovali s úradníkom. Ako hrbili chrbty, oproti svetlu tmavé a odrazu gigantické, akoby ostatným hatali cestu.

Vzápätí druhý a tretí, namiesto toho, aby zostali stáť na mieste, vystúpili z radu, postavili sa každý z jednej strany prvého, tiež sa opreli o pult, ale iba jedným lakťom a mimo dosahu svetla. Vopred si takto vychutnávali blížiacu sa radosť, pričom upierali netrpezlivé pohľady na prvého, či zbytočne niečo nekomplikuje, či nekladie zbytočné otázky, či sa takým alebo onakým spôsobom nepokúša nepatrične

predlžovať svoje privilégium stáť pri okienku, s laktami naširoko, v priateľskom rozhovore s úradníkom.

Aj oni dvaja (druhý a tretí v rade) akoby sa odlišovali od tých za nimi, ktorým zostávalo ešte hodnú chvíľu čakať. V istote, že úspech majú na dosah, obracali hlavy dozadu a s nadradenou dobrosrdečnosťou si premeriavali dlhú cestu, čo mali za sebou, čiže dlhočizný rad nešťastníkov, ktorí prišli po nich; a zvlášť spokojne si premeriavali najmä posledných v rade, vydedencov spoločnosti, vyvrhelov, ktorí práve vošli na bojisko.

Odrazu sa medzi ľuďmi akosi záhadne rozchýrilo, že sa idú vzhľadom na vysoký počet čakajúcich otvoriť dve nové okienka. „A to je zas čo? To hádam nie!“ rozohňoval sa chlapík, ktorý už stál tesne pred cieľom a zlostne šomral, cítil sa poškodený: po tom, ako si tu toľko vytrpel, majú sa teraz tí poslední dostať na jeho úroveň?!

Ako to už býva, zazneli protichodné informácie. Potom sa všetko zbehlo v okamihu. Za okienkami sa ozval šum, za dvomi matnými, doteraz tmavými sklami sa rozsvietili svetlá. Cez sklo bolo vidieť tieň hlavy, okienko sa otvorilo. V čakárni sa dlhé, trpezlivé rady mužov a žien v okamihu rozsypali a desiatky ľudí sa v šialenom zmätku s planúcimi pohľadmi divých šeliem rozutekali zaujať lepšie miesta.

Ja som začal počítať. Pred sebou som mal ešte asi dvadsať čakajúcich. Chvíľu som váhal. Potom som i ja vyrazil k bližšiemu z dvoch okienok, ktoré sa práve otvorili.

To krátke zaváhanie bolo osudné. O čosi skôr, ako som náhlivo prebehol vzdialenosť, čo ma od okienka delila, dobehol tam húd ľudí a teraz sa zlostne prekrikovali a doťahovali o lepšie miesto. Vyzeralo to tam ako na bojisku. Už-už som sa chcel vrátiť na staré miesto, keď som si všimol, že „môj“ rad sa medzitým tesne zovrel. Odhliadnuc od toho, že v šere miestnosti by ma tam len ťažko mohli spoznať, moja požiadavka zaradiť sa späť na predchádzajúce miesto by vyznela viac ako smiešne.

A tak som sa zaradil do nového radu. Ďalší prepočet mi vyrazil dych: mal som pred sebou nie menej ako 35 osôb. Nielen to: úradník za týmto okienkom musel byť neskúsený brigádnik a vybavil jediného žiadateľa za čas, za ktorý jeho kolegovia za ostatnými okienkami vybavili dvoch alebo troch.

Bolo už dosť neskoro. Sliepňavé svetlo prenikajúce úzkymi vysokými oknami, matnými pod vrstvou prachu, pomaly slablo. Keď som pozrel hore, všimol som si, že sa rozsvietili dve guľaté lampy, no boli také slabé, že prítomie nijako nepresvetlili.

Keď som bol na tom už dosť dobre a stálo predomnou sedem čakajúcich – koľko hodín uplynulo? – vyskytol sa nový problém, lebo úradník pri okienku sa začal škriepiť so žiadateľom. Ten sa po úmornom čakaní dozvedel, že musí prejsť k inému okienku, a teda sa zaradiť celkom na koniec: to všetko pre akési formálne nedorozumenie. Celú záležitosť môže posúdiť len kolega úradujúci za iným okienkom, trval na svojom úradník; on určite nie; je v tomto oddelení nový, súrne ho privolali na výpomoc, aby trochu urýchlili vybavovanie, nie, nie, on môže vykonávať len bežné úkony. Trvalo štvrtúhodinu, kým nešťastník, keďže ten druhý necúvol, nakoniec opustil bojisko.

Pri okienku som sa ocitol akosi z ničoho nič. V smrteľnom otupení som si to ani nevšimol. A tak som sa i ja s lakťami naširoko oprel o pult, aj ja som sa pocítil povzbudený svetlom, čo mi udieralo priamo do tváre, aj ja som sa usmial na úradníka. No ten nebol na žartíky ani trochu nariadený. „Dajte to sem,“ zavrčal a vytrhol mi doklady z ruky.

Vtom som začul, ako za mojím chrbtom začal niekto hundrať. „A čo henten slimák, kedy sa pohne? Už tam trčí aspoň polhodiny!“ Ale veď som sa dostal na rad len teraz! Veď som sa nestihol ani poriadne nadýchnuť!

S potvrdením v ruke som odišiel od okienka. Zvláštne. Teraz, keď som ho už mal, ani trochu mi na ňom

nezáležalo. Rýchlym krokom som odchádzal popri mojom rade, zahanbene som kútikom oka pozoroval mne podobných, ktorí ešte vždy čakali; boli presne takí ako ja pred polhodinou: s úzkostným výrazom v tvári, otupení bezmocnosťou a sebeckým upierali na mňa pohľady plné závesti a zároveň nenávesti, boli v nich všetky tie úbohé obavy o seba samých, všetky tie želania všetkého zlého, všetka tá fanatická láska k sebe samým.

Skutok milosrdenstva

Rodine, ktorá býva nad nami, sa už niekoľko rokov darí. Auto zastane pred bránou o trištvrte na deväť a nastúpi inžinier Olofer s hrubou koženou aktovkou v ruke. Pani Oloferová vyjde o dve hodiny neskôr aj s veľmi elegantnou dcérkou Lýdiou. Syn, teda Tony, ustavične niekde lieta, už si zvykol na zahraničie. Sú šťastní? Hľadáme na ich tváre, no nijako sa to nedá vyrozumiť.

Povráva sa, že Lýdia chodí s Ernestom Bargnim, miliardárom, majiteľom firmy Bargni. Začiatkom júna odchádzajú, mesto je pre nich prihorúce. V decembri to isté, za slnkom treba ísť na hory.

V dome, keďže nie sme zlí ľudia, sú všetci trochu znepokojení. Šťastie Oloferovcov nám nedá spávať. Čo bude, ako bude? Pokiaľ ide o mňa, keď z času na čas stretnem pani pri dverách (vracia sa z nejakého posedenia s priateľmi, celá vzrušená, je to ešte vždy nádherná žena ako kedysi), vždy mám chuť zastaviť ju. „Držte sa, pani,“ chcel by som jej povedať, „tu v dome vás máme všetci radi, pokúsime sa vám nejako pomôcť.“

Chodba vo veľkom hoteli

Vrátil som sa do hotelovej izby neskoro večer, a keď som sa už napoly vyzliekol, odrazu som pocítil, že musím na toaletu.

Moja izba bola takmer na konci dlhočiznej a slabo osvetlenej chodby; približne každých dvadsať metrov vrhali slabé fialové lampy zväzky lúčov na červený koberec. Presne v strede, pod jednou zo spomenutých lampičiek, boli na jednej strane chodby schody, na druhej dvojité sklenené dvere toalety.

Obliekol som si župan a vyšiel som na chodbu, bola prázdna. A už som bol takmer pred dverami toalety, keď som sa ocitol tvárou tvár bradatému pánovi, ktorý prichádzal z opačného smeru a odrazu sa vynoril z prítmnia. Bol vysoký a pri sebe, s okrúhlou bradou à la Eduard VII. Mal rovnaký cieľ ako ja? Ako to už býva, obaja sme na okamih upadli do rozpakov, len-len že sme sa nezrazili. Potom došlo k tomu, že mne bolo, ktovie prečo, nepríjemné vojsť do toalety pred jeho očami, a tak som kráčal ďalej, akoby som mal namierené inde. A on urobil to isté.

No po niekoľkých krokoch som si uvedomil, akú hlúposť som urobil. Vskutku, čo som mohol robiť teraz? Mal som dve možnosti: pokračovať až na koniec chodby, a potom sa vrátiť s nádejou, že bradatý pán medzitým odišiel. Nikde však nebolo napísané, že vojde do niektorej z izieb a uvoľní mi pole; možno aj on chcel ísť na toaletu, a keď ma stretol, tiež mu to prišlo nepríjemné, presne tak ako mne; a teraz sa aj on ocitol v rovnakej nepríjemnej situácii. Takže keby som sa vrátil, vystavil by som sa riziku, že ho stretnem znovu a budem vyzerať ako ešte väčší hlupák.

Alebo sa ukryť – druhá možnosť – do dostatočne hlbokého výklenku niektorých z množstva dverí, vybrať si ten, ktorý je najslabšie osvetlený a odtiaľ pozorovať chodbu, až kým si nebudem istý, že je dokonale a definitívne prázdna.

A tak som aj urobil, no bez toho, aby som si celú situáciu zvážil do posledného detailu.

Až keď som sa ocitol, pritísnutý k širokej zárubni ako zlodej, v jednom z tých úzkych výklenkov (boli to dvere číslo 90), začal som uvažovať. Predovšetkým: ak je izba obývaná a hosť vojde alebo vyjde, čo mi povie, keď ma nájde ukrytého pred jeho dverami? Ba čo horšie: ako vylúčiť, že práve toto nie je izba bradatého pána? Ktorý ma pri návrate nevyhnutne pristihne vo výklenku. Človek nemusel byť nijako mimoriadne podozrievavý, aby mu moje počínanie pripadalo viac ako zvláštne. Skrátka, zostať tam by bolo neopatrné.

Pomaly, obozretne som vyklonil hlavu a zahľadel sa do chodby. Z jedného konca na druhý absolútne prázdna. Nijaký hluk, nijaké kroky, ozvena ľudského hlasu, škripanie otvárajúcich sa dvier, nič. Bol to vhodný okamih: vystúpil som zo skryše a nenúteným krokom som zamieril k mojej izbe. Cestou – vrazil som si – nachvíľu vojde do toalety.

No v rovnakej chvíli, a uvedomil som si to neskoro na to, aby som sa stihol vrátiť do výklenku, bradatý pán, ktorý očividne uvažoval ako ja, vyšiel z výklenku niektorých z dverí na konci chodby, možno tých mojich, a rozhodným krokom zamieril oproti mne.

Po druhý raz sme sa za ešte väčších rozpakov stretli pred dverami toalety; a po druhý raz sa ani jeden z nás neodvážil vojsť, lebo mu bolo nepríjemné urobiť to pred zrakom toho druhého; teraz tu už naozaj bolo riziko poriadne sa zosmiešniť.

A tak som zdrvený porážkou preklínal v duchu úctu k blížnemu a kráčaľ ďalej, smerom k mojej izbe. Keď som sa ocitol pred ňou, prv ako som otvoril dvere, obrátil som sa a pozrel do chodby: na druhom konci som v prítmí zazrel chlapíka s bradou, ktorý rovnako ako ja vchádzal do svojej izby; obrátil sa a pozrel smerom ku mne.

Zúril som. Nezavinil som si to napokon sám? Márne som sa pokúšal čítať noviny, čakal som takto viac

ako polhodinu. Potom som opatrne otvoril dvere. V hoteli vládlo hlboké ticho, ako v opustenej kasárni; a chodba bola celkom pustá. Konečne. Vyrázil som rýchlym krokom, aby som sa čo najskôr dostal k toalete.

Lenže v tej chvíli z druhej strany s omračujúcou časovou zhodou, akoby zapracovala telepatia, aj bradatý pán vykĺzol zo svojej izby a s veľavravnou náhľivosťou zamieril k toalete.

A tak sme sa po tretí raz ocitli tvárou v tvár pred dverami s matnými sklami. Po tretí raz sme sa obaja tvárili akoby nič, po tretí raz sme obaja kráčali ďalej, a ani jeden nevošiel. Situácia bola taká zábavná, že celkom stačila maličkosť, ľahký úsmev, gesto, aby sa ľady prelomili a schuti by sme sa zasmiali. No ani ja a pravdepodobne ani on nemal chuť na žartíky; naopak, prevládlo zúrivé zúfalstvo, ťaživý pocit bezmocnej zlosti, akoby všetko toto bola operácia tajuplne zosnovaná proti nám dvom.

Ako prvý raz, i teraz som nakoniec vklzol do výklenku pred neznámymi dverami a v úkryte som čakal, čo bude nasledovať. Aby sa predišlo ďalším škodám, teraz by sa mi veľmi hodilo, aby bradáč, určite utiahnutý na druhom konci chodby tak ako ja na tomto, vyšiel zo zákopu prvý: nechaj by som ho prejsť veľký úsek a len v poslednej chvíli by som vyšiel tiež; to všetko s cieľom, aby som sa s ním tentoraz nestretol pred dverami toalety, ale oveľa ďalej za nimi, teda mojím smerom, takže po tom, ako by sme popri sebe prešli, každý svojím smerom, mohol by som konať bez akýchkoľvek nepríjemných svedkov. No keby sa on ešte pred stretnutím so mnou rozhodol vojsť do toalety, tým lepšie; len čo by si vykonal potrebu, vrátil by sa do svojej izby a už by sa do rána neukázal.

Na kúsok som sa vystrčil spoza zárubne (pre veľkú vzdialenosť som nemohol vidieť, či ten druhý urobil to isté) a dlho som uprene hľadel do prítmnia chodby. Keď ma od únavy rozboleli nohy, kľakol som si, pričom som ani na

okamih neodvrátil pohľad od chodby. No chlapík nevychádzal. A predsa bol stále tam, na druhom konci, ukrytý tak ako ja.

Počul som odbiť pol tretej, tri, štvrt' na štyri, pol štvrtej. Ďalej som nevládal. Nakoniec ma premohol spánok.

Ráno som sa zobudil celý dolámaný, bilo šesť. V prvej chvíli som si nevedel na nič spomenúť. Čo sa stalo? Prečo tu ležím na zemi? A potom som uvidel ďalších, mne podobných, boli v županoch, učupení vo výklenkoch stoviek a stoviek dverí, a spali: ktosi na kolenách, ktosi usadený na podlahe, ktosi len tak na nohách ako mulica; bledí, zničení ako po dlhej nočnej bitke.